

Επιτελική Σύνοψη

Ιανουάριος 2026

Ελληνική Χειροτεχνία

Υφιστάμενη
Κατάσταση,
Προκλήσεις
και Προοπτικές



Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

imegsevee.gr

Σε συνεργασία με



Παρουσίαση μελέτης

«Ελληνική Χειροτεχνία – Υφιστάμενη Κατάσταση, Προκλήσεις και Προοπτικές»

Επιτελική Σύνοψη

Η μελέτη «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ: υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις και προοπτικές» εκπονήθηκε για το **Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της** Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ) από την εταιρεία «**Premium Consulting**», στο πλαίσιο του Υποέργου 3, με τίτλο «Υλοποίηση μελετητικών και υποστηρικτικών δράσεων για τον κλάδο της χειροτεχνίας», της Πράξης «**Ανάπτυξη μηχανισμών και εφαρμογή δράσεων στήριξης της προσαρμοστικότητας και της ανθεκτικότητας των ΜΜΕ και του ανθρώπινου δυναμικού τους**» με κωδικό ΟΠΣ 6003486 που υλοποιεί το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα μέσω του Προγράμματος «**Ανταγωνιστικότητα 2021-2027**». Η μελέτη μαζί με άλλες δράσεις του Υποέργου, όπως η συγκρότηση και λειτουργία Κλαδικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Χειροτεχνίας και οι δράσεις προβολής και δημοσιότητας για την ανάδειξη του κλάδου, αποσκοπούν στην αναζωογόνηση και πολύπλευρη στήριξη της ελληνικής χειροτεχνίας σε επίπεδο μελετητικό, θεσμικό, πληροφοριακό – ενημερωτικό και εκπαιδευτικό.

Η μελέτη «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ: υφιστάμενη κατάσταση, προκλήσεις και προοπτικές» αποσκοπεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου πολιτικής για την ενίσχυση και αναζωογόνηση του τομέα της χειροτεχνίας, και εμπεριέχει ουσιαστικές και ρεαλιστικά υλοποιήσιμες προτάσεις πολιτικής.

Η χειροτεχνία αποτελεί στρατηγικό στοιχείο της πολιτιστικής ταυτότητας της Ελλάδας, αλλά και έναν υπο-αξιοποιημένο τομέα της δημιουργικής οικονομίας, με αξιοσημείωτες δυνατότητες επιχειρηματικότητας, απασχόλησης, καινοτομίας και εξωστρέφειας. Η μελέτη βασίστηκε σε δευτερογενή έρευνα, ανάλυση του θεσμικού πλαισίου, ποιοτική διερεύνηση, μέσω 28 συνεντεύξεων με φορείς, κρατικούς αξιωματούχους, επιχειρηματίες και εμπειρογνώμονες, καθώς και σε αναλυτικά εργαλεία όπως η ανάλυση SWOT και η πολυκριτηριακή αξιολόγηση. Η διαδικασία ανατροφοδότησης, μέσω θεματικών εργαστηρίων πολιτικής, επέτρεψε τη συλλογική επεξεργασία τεκμηριωμένων προτάσεων και τη συγκρότηση στρατηγικού πλαισίου παρέμβασης.

1. Υφιστάμενη Κατάσταση της Ελληνικής Χειροτεχνίας

Η ελληνική χειροτεχνία χαρακτηρίζεται από πλούσια πολιτιστική κληρονομιά και έντονη τοπική διαφοροποίηση. Οι κλάδοι της, μεταξύ άλλων η κεραμική, η υφαντουργία, η αργυροχρυσοχοΐα, η ξυλογλυπτική, η δερματουργία και η σύγχρονη καλλιτεχνική παραγωγή, αντανakλούν την παράδοση, αλλά και τη σύγχρονη τεχνολογία και δημιουργικότητα. Ωστόσο, η απουσία ενιαίου θεσμικού πλαισίου, η αδυναμία πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία, η γήρανση του ανθρώπινου δυναμικού και οι περιορισμένες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελούν σοβαρούς περιορισμούς για τη βιωσιμότητα του τομέα. Μετά την κατάργηση του ΕΟΜΜΕΧ, χάθηκε η θεσμική συνέχεια και η τεχνική υποστήριξη που παρείχαν εξειδικευμένα ινστιτούτα, επιφέροντας πλήγμα σε τομείς όπως, η γουνοποιία, η κεραμική και η ταπητουργία. Παρά τις δυσκολίες, τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται ανανεωμένο ενδιαφέρον από νέους δημιουργούς, αλλά και από το καταναλωτικό κοινό, για προϊόντα διαφοροποιημένα, αυθεντικά, τοπικά και βιώσιμα.

2. Ποιοτικά Ευρήματα – Απόψεις και Τεκμηρίωση

Η ποιοτική διερεύνηση ανέδειξε ως κοινό τόπο αντίληψης μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, την αναγκαιότητα ολιστικής στρατηγικής για την ανασυγκρότηση του τομέα. Οι φορείς – μέλη της ΓΣΕΒΕΕ και οι επιχειρηματίες επισήμαναν την έλλειψη δημόσιας / κρατικής μέριμνας, αλλά και τη δυναμική της χειροτεχνίας ως παράγοντα τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Οι εμπειρογνώμονες υπογράμμισαν την ανάγκη σύγχρονων προγραμμάτων κατάρτισης και διασύνδεσης με την επαγγελματική εκπαίδευση, ενώ τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης αναγνώρισαν την ανάγκη για τη σύσταση θεσμικού φορέα συντονισμού και διαλόγου. Οι χειροτέχνες ζητούν πρόσβαση στη γνώση, στη χρηματοδότηση και στα δίκτυα προβολής. Η ανάλυση SWOT ανέδειξε ως ισχυρά σημεία την αυθεντικότητα, τη δεξιότητα και την πολιτιστική ταυτότητα, ενώ οι σημαντικότερες αδυναμίες αναφέρονται στον κατακερματισμό, την απουσία ψηφιακών υποδομών και την ελλιπή αναγνώριση επαγγελματιών.

3. Προτάσεις Πολιτικής και Κατευθύνσεις για το Μέλλον

Οι προτάσεις της μελέτης συγκροτούν ένα συνεκτικό πλαίσιο μεταρρυθμίσεων και δράσεων για την ενίσχυση της χειροτεχνίας, στηριζόμενο σε τρεις στρατηγικούς άξονες: θεσμική οργάνωση, οικονομική βιωσιμότητα και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Βασικές προτάσεις πολιτικής που προέκυψαν στο πλαίσιο της μελέτης είναι οι ακόλουθες:

- ▶ **Δημιουργία Εθνικού Μητρώου Χειροτεχνίας:** Το μητρώο θα λειτουργεί ως εργαλείο χαρτογράφησης και καταγραφής των επιχειρήσεων και επαγγελματιών του κλάδου, παρέχοντας αξιόπιστα δεδομένα για το σχεδιασμό πολιτικών, τη στόχευση επιδοτήσεων και την αξιολόγηση της αγοράς. Θα συμβάλει στην ορατότητα και στην επίσημη αναγνώριση της χειροτεχνικής δραστηριότητας.
- ▶ **Ίδρυση Εθνικού Φορέα Χειροτεχνίας (Craft Council):** Ο φορέας θα πρέπει να έχει ρόλο στρατηγικού συντονισμού και εκπροσώπησης, διασφαλίζοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατικών αρχών, επαγγελματικών ενώσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Θα αναλάβει τη χάραξη εθνικής στρατηγικής, τη διαχείριση του μητρώου, τη διασύνδεση με ευρωπαϊκούς φορείς και οργανισμούς, καθώς και την παρακολούθηση και αξιοποίηση προγραμμάτων στήριξης.
- ▶ **Εισαγωγή Εθνικού Χειροτεχνικού Σήματος:** Το σήμα θα λειτουργεί ως εγγύηση ποιότητας, αυθεντικότητας και προέλευσης, προστατεύοντας τα προϊόντα από απομιμήσεις και ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Θα αποτελέσει εργαλείο προβολής και branding της ελληνικής χειροτεχνίας στις διεθνείς αγορές.
- ▶ **Πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων και διαδρομές ανάπτυξης δεξιοτήτων:** Προτείνεται η δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης σε συνεργασία με το προτεινόμενο προς σύσταση Κλαδικό Συμβούλιο Δεξιοτήτων Χειροτεχνίας, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες της αγοράς χειροτεχνικών προϊόντων και να διασφαλίζεται η μεταβίβαση τεχνογνωσίας από τις παλαιότερες στις νεότερες γενιές.
- ▶ **Ψηφιακός μετασχηματισμός:** Περιλαμβάνει την ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων (e-shops, πλατφόρμες προώθησης, βάσεις δεδομένων) και την εκπαίδευση σε δεξιότητες ηλεκτρονικού εμπορίου και marketing.
- ▶ **Ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων:** Δημιουργία ταμείων εγγυοδοσίας, μικροπιστώσεων και κινήτρων για νέες επιχειρήσεις. Ενσωμάτωση της χειροτεχνίας στα προγράμματα του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης, με στόχο τη ρευστότητα και την τεχνολογική αναβάθμιση.
- ▶ **Ενίσχυση περιφερειακών συνεργατικών σχηματισμών (clusters):** Δημιουργία τοπικών οικοσυστημάτων χειροτεχνίας, που θα συνδέουν παραγωγούς, εμπορικές επιχειρήσεις και πολιτιστικούς φορείς, ενισχύοντας την εξωστρέφεια και την τοπική ανάπτυξη.

- **Σύνδεση με τη δημιουργική οικονομία και τον τουρισμό:** Προώθηση κοινών δράσεων με σχεδιαστές, μουσεία και τουριστικούς φορείς, ώστε τα χειροτεχνικά προϊόντα να ενταχθούν στις εμπειρίες πολιτιστικού τουρισμού και να ενισχύσουν την ελληνική ταυτότητα.

4. Σχέδιο Δράσης Συγκρότησης Κλαδικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Χειροτεχνίας

Εκτός των προαναφερόμενων προτάσεων πολιτικής, η μελέτη αναδεικνύει διακριτά, την ανάγκη λειτουργίας Κλαδικού Συμβουλίου Δεξιοτήτων Χειροτεχνίας και αποτυπώνει ένα συνεκτικό σχέδιο δράσης για τη συγκρότησή του. Το εν λόγω Συμβούλιο προτείνεται ως θεσμικός μηχανισμός διαβούλευσης, σχεδιασμού και υλοποίησης μελετητικών και ενημερωτικών δράσεων, με επίκεντρο την καταγραφή και παρακολούθηση των αναγκών σε δεξιότητες και τη βελτίωση της σύζευξης μεταξύ ζήτησης και προσφοράς δεξιοτήτων. Θα αποτυπώνει τεκμηριωμένα, μέσω τακτικών εκθέσεων, τη διάγνωση των τάσεων απασχόλησης σε επαγγέλματα του κλάδου και την πρόγνωση της μελλοντικής ζήτησης ειδικοτήτων λόγω τεχνολογικών, παραγωγικών και δημογραφικών εξελίξεων. Σκοπός του θα είναι η ανάπτυξη των δεξιοτήτων, με τη συστηματική αντιστοίχιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων κατάρτισης με τις ανάγκες των κλάδων του χειροτεχνικού τομέα, ώστε να ενισχυθεί η απασχόληση, η καινοτομία και η διαγενεακή μεταφορά τεχνογνωσίας. Το Συμβούλιο προτείνεται να λειτουργεί με τη συμμετοχή εκπροσώπων κοινωνικών εταίρων και επαγγελματικών ενώσεων, εκπαιδευτικών φορέων, κρατικών και τοπικών αυτοδιοικητικών αρχών, χειροτεχνικών επιχειρήσεων καθώς και εμπειρογνομόνων.

5. Συμπεράσματα και Στρατηγική Προοπτική

Η ελληνική χειροτεχνία μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της δημιουργικής οικονομίας, υπό την προϋπόθεση ύπαρξης ενιαίας στρατηγικής και συντονισμένης διακυβέρνησης. Η θεσμική ανασυγκρότηση, η στήριξη της νεανικής επιχειρηματικότητας, η επένδυση στην εκπαίδευση και η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας μπορούν να μετατρέψουν τον τομέα σε πρότυπο βιώσιμης, περιβαλλοντικά ουδέτερης και πολιτισμικά ευαίσθητης ανάπτυξης. Η σύγχρονη χειροτεχνία δεν αποτελεί απλώς συνέχεια της παράδοσης, αλλά ένα δυναμικό κλάδο καινοτομίας που συνδέει το παρελθόν με το μέλλον της ελληνικής παραγωγικής ταυτότητας.



Έτος Ίδρυσης 2006

ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων
ΓΣΕΒΕΕ

imegsevee.gr

Η παρούσα Επιτελική Σύνοψη της μελέτης «Ελληνική Χειροτεχνία - Υφιστάμενη Κατάσταση, Προκλήσεις και Προοπτικές», υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Ανάπτυξη μηχανισμών και εφαρμογή δράσεων στήριξης της προσαρμοστικότητας και της ανθεκτικότητας των ΜΜΕ και του ανθρώπινου δυναμικού τους» με κωδικό ΟΠΣ 6003486. Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα μέσω του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».



Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης



ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
2021 - 2027

Αθήνα

Αριστοτέλους 46, 104 33
210-8846852
info@imegsevee.gr

Θεσσαλονίκη

Κωλέττη 24, 54627
2310-545967, 2310-500581
thessaloniki@imegsevee.gr

Πάτρα

Πανεπιστημίου 170, 264 43
2610-438557
patra@imegsevee.gr

Ηράκλειο

Βασιλείου Πατρικίου 11, 71409
2810-361040, 2810-361080
iraklio@imegsevee.gr

Λάρισα

Καστοριάς 2α, 41335
2410-579876-7
larisa@imegsevee.gr

Ιωάννινα

Σταύρου Νιάρχου 94, 45500
26510-44727
ioannina@imegsevee.gr